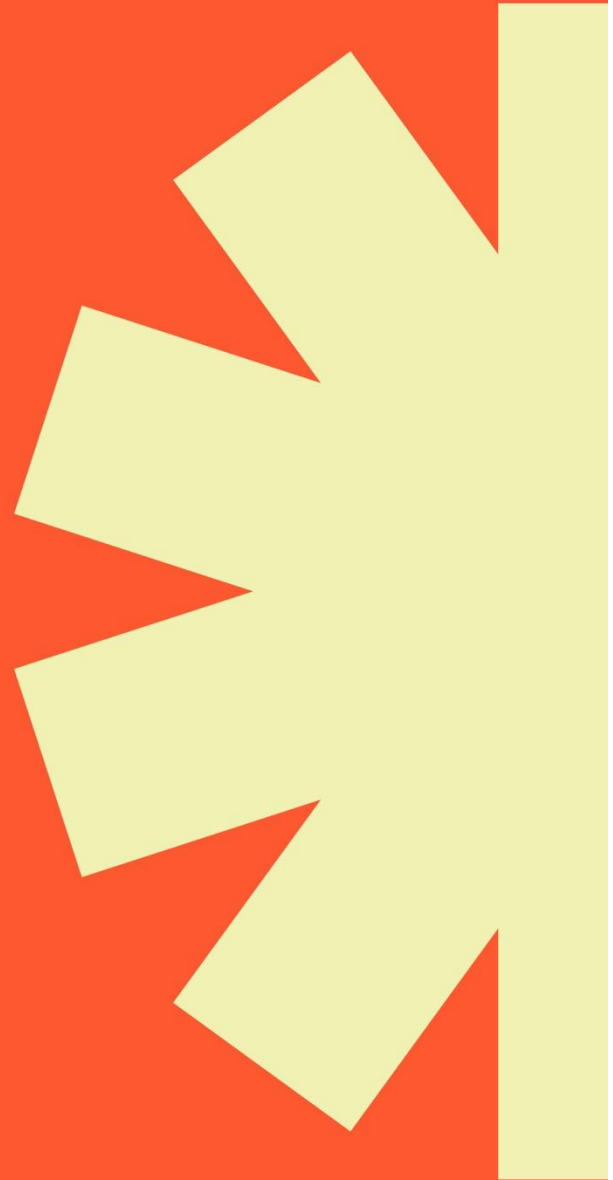

Yhdenvertaisuussuunnitelma 2027–2031

Naantali*

Kaupunginhallitus 19.10.2026

Sisälllys

1 Johdanto	4
2 Keskeisiä käsitteitä	5
Yhdenvertaisuus	5
Esteettömyys ja saavutettavuus.....	5
Osallisuus.....	5
Rasismi.....	5
Sukupuoli	5
Sukupuolivaikutusten arviointi.....	6
Syrjintä.....	6
Moniperustainen syrjintä	6
Häirintä	6
Vastatoimien kieltö.....	6
Vihapuhe.....	6
3 Kaupunkistrategia.....	6
4 Yhdenvertaisuuden nykytila Naantalin palveluissa	7
Varhaiskasvatus ja koulutuspalvelut	7
Kulttuuripalvelut.....	8
Kirjastopalvelut.....	8
Liikuntapalvelut	9
Nuorisopalvelut	9
Hyvinvointipalvelut.....	10
Tekniset palvelut	10
Hallinto- ja päätöksentekopalvelut	11
Konsernipalvelut.....	11
Kehittämispalvelut.....	11
Yhdenvertaisuus työyhteisöissä	12
5 Naantalin eri väestöryhmät ja niihin liittyvät vaikuttamistoimielimet.....	12
Lapset ja nuoret.....	12
Ikäihmiset	13
Ulkomaalaistaustaiset ja maahanmuuttajat	13
Romanit	13
Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt	14
Vammaiset.....	14
Neuroepätyypilliset	14
Työttömät.....	14

6 Suunnitelmakauden toimenpiteet ja tavoitteet.....	15
Yleiset toimenpiteet suunnitelmakaudelle 2027–2031:	15
Toimenpiteet eri väestöryhmille kaudelle 2027–2031:	16
Ulkomaalaiset, maahanmuuttajat.....	16
Romanit	16
Seksuaalivähemmistöt.....	16
Vammaiset ja neuroepätyypilliset	16
Lapset ja nuoret.....	16
Ikäihmiset	16
Työttömät	16
7 Seuranta.....	17

1 Johdanto

Yhdenvertaisuus tarkoittaa, että kaikkia ihmisiä kohdellaan tasapuolisesti riippumatta heidän henkilökohtaisista ominaisuuksistaan. Yhdenvertaisuuslaki (1325/2014) kieltää syrjinnän ja velvoittaa viranomaisia edistämään yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Myös Suomen perustuslaki turvaa yhdenvertaisuuden lain edessä.

Naantalın kaupungin tavoitteena on varmistaa, että kaikki väestöryhmät voivat käyttää kaupungin palveluja yhdenvertaisesti. Kaupunki arvioi säännöllisesti yhdenvertaisuuden toteutumista ja kehittää toimintaansa tämän pohjalta.

Tämä yhdenvertaisuussuunnitelma koskee koko kaupunkiorganisaatiota. Sen tavoitteena on:

- edistää yhdenvertaisuuden toteutumista ja sen arviointia palveluissa ja päätöksenteossa
- ehkäistä ja tunnistaa syrjintää sekä häirintää
- vahvistaa turvallista ja yhdenvertaista toimintaympäristöä sekä asukkaiden osallisuutta
- varmistaa, että yhdenvertaisuus on osa johtamista ja kehittämistä

Suunnitelma täydentää kaupungin henkilöstöä koskevaa tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa.

Yhdenvertaisuus huomioidaan kaikessa toiminnassa, kuten palvelujen suunnittelussa, henkilöstöpolitiikassa, päätöksenteossa, asiakaskohtaamisissa sekä viestinnässä. Suunnitelma perustuu kaupungin strategiaan sekä muihin keskeisiin ohjaaviin asiakirjoihin. Toimenpiteitä päivitetään tarvittaessa suunnitelmakauden aikana vastaamaan muuttuvia tarpeita.

Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ovat perusoikeuksia

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on	Tasa-arvolain tarkoituksena on
• edistää yhdenvertaisuutta • ehkäistä syrjintää • tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneiden oikeusturvaa.	• estää sukupuoleen perustuva syrjintä • edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa • parantaa naisten asemaa erityisesti työelämässä • estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä.

2 Keskeisiä käsitteitä

Yhdenvertaisuus

Yhdenvertaisuus tarkoittaa kaikkien ihmisten samanarvoista kohtelua siten, ettei aseteta ketään eriarvoiseen asemaan henkilöön liittyvien ominaisuuksien perusteella.

Yhdenvertaisuus sisältää:

- muodollisen yhdenvertaisuuden (samanlainen kohtelu)
- tosiasiallisen yhdenvertaisuuden (tarvittaessa erilainen kohtelu yhdenvertaisen lopputuloksen saavuttamiseksi)

Positiivinen erityiskohtelu tarkoittaa oikeasuhtaista erilaista kohtelua, jonka tavoitteena on edistää tosiasiallista yhdenvertaisuutta tai ehkäistä ja poistaa syrjinnästä aiheutuvia haittoja.

Kohtuulliset mukautukset ovat toimenpiteitä, joilla huomioidaan yksilölliset tarpeet ja mahdollistetaan yhdenvertainen osallistuminen.

Esteettömyys ja saavutettavuus

Esteettömyys tarkoittaa ympäristöjen, palvelujen ja viestinnän suunnittelua niin, että ne ovat kaikkien käytettävissä yksilöllisistä ominaisuuksista tai toimintakyvystä riippumatta. Se ei rajoitu vain liikkumisen esteettömyyteen, vaan kattaa myös näkemiseen, kuulemiseen, kommunikaatioon ja digitaaliseen saavutettavuuteen liittyvät tarpeet.

Saavutettavuus tarkoittaa sitä, että palvelut, tilat ja verkkosisällöt ovat helposti lähestyttäviä ja käytettävissä kaikille ihmisille heidän ominaisuuksistaan tai toimintakyvystään riippumatta.

Osallisuus

Osallisuus on kokemus kuulumisesta yhteisöön ja mahdollisuudesta vaikuttaa omaan elämään ja ympäröivään yhteiskuntaan. Se näkyy yhteisöissä jäsenten arvostuksena, tasavertaisuutena ja luottamuksena sekä mahdollisuutena osallistua toimintaan ja päätöksentekoon.

Osallisuuden aste vaihtelee elämäntilanteiden mukaan, ja vahva osallisuuden kokemus sekä sosiaaliset verkostot suojaavat syrjäytymiseltä ja hyvinvointivajeilta.

Rasismi

Rasismi on ajatusmalli, jossa ihmisryhmiä määritellään alempiarvoiseksi esimerkiksi etnisen alkuperän, ihonvärin, kansalaisuuden, kulttuurin, äidinkielen tai uskonnon perusteella. Rasismi voi näyttäytyä eri yhteiskunnan alueilla yksilöiden ja ryhmien välisenä tahallisenä tai tahattomana ennakkoluuloihin ja vierauden pelkoihin perustuvana käytöksenä tai yhteiskunnan rakenteissa olevina syrjivinä käytäntöinä.

Rakenteellinen rasismi on usein tiedostamatonta, ja se voi ilmetä näennäisen neutraaleina käytäntöinä, jotka tosiasialla sulkevat valtaväestöstä toisenlaisiksi nähdyt henkilöt ulkopuolelle.

Sukupuoli

Sukupuoli on monitasoinen käsite, joka voi viitata esimerkiksi juridiseen sukupuoleen, fyysisiin piirteisiin, sukupuolirooleihin, sosiaalisiin odotuksiin, sukupuoliseen käyttäytymiseen tai yksilön omaan sukupuoli-identiteettiin. Sukupuoli on aina henkilökohtainen kokemus, eikä sen tarvitse vastata syntymässä määriteltyä sukupuolta.

Sukupuolivaikutusten arviointi

Sukupuolivaikutusten arviointi eli ”suvaus” tarkoittaa toimenpiteiden vaikutusten tarkastelua eri sukupuolten näkökulmasta. Tavoitteena on ehkäistä ei-toivottuja vaikutuksia ja edistää sukupuolten välistä tasa-arvoa.

Syrjintä

Syrjintä tarkoittaa tilannetta, jossa henkilöä kohdellaan ilman hyväksyttävää ja lainmukaista perustetta huomattavasti jonkin henkilöön liittyvän ominaisuuden perusteella. Taustalla ovat usein ennakkoluulot ja stereotyyppit, jotka kohdistuvat tiettyihin ryhmiin. Syrjintä voi olla yksittäinen teko, toistuvaa toimintaa tai seurausta yhteiskunnan rakenteista. Kaikki erilainen kohtelu ei kuitenkaan ole syrjintää. Esimerkiksi yhdenvertaisuuden edistämiseen tähtäävä, oikeasuhtainen positiivinen erityiskohtelu voivat olla lain mukaan sallittuja, jos niiden tarkoituksena on parantaa heikommassa asemassa olevien henkilöiden tai ryhmien tosiasiallista yhdenvertaisuutta.

Moniperustainen syrjintä

Moniperustainen syrjintä tarkoittaa syrjinnän kohteeksi joutumista kahden tai useamman syrjintäperusteen perusteella.

Häirintä

Häirintä on yhdenvertaisuuslaissa kiellettyä syrjintää. Laissa häirintä määritellään käyttäytymisenä, jolla loukataan henkilön ihmisarvoa tarkoituksellisesti ja tosiasiallisesti. Käyttäytymisellä luodaan kiellettyyn syrjintäperusteeseen liittyvä nöyryyttävä, uhkaava, vihamielinen tai hyökkäävä ilmapiiri. Häirinnän määritelmä on laajentunut yhdenvertaisuuslainsäädännössä yksilön lisäksi ihmisryhmään.

Vastatoimien kielto

Vastatoimien kielto suojaa sekä syrjinnän kohteeksi joutunutta että muita henkilöitä, kuten työtovereita tai tukihenkilöitä, jotka puuttuvat syrjintään tai tukevat sen kohteeksi joutunutta.

Vihapuhe

Vihapuhe on viestintää, joka lietsoo vihaa yhtä ihmistä tai ihmisryhmää vastaan.

3 Kaupunkistrategia

Naantalin kaupunginvaltuusto hyväksyi joulukuussa 2025 kaupungin strategian vuoteen 2030. Kaupungin visio on ”Saaristokaupunki Naantali - Aurinkoa arkenakin”.

Naantalin kaupunkistrategian 2030 arvoina ovat:

- Vastuullinen
- Avoin
- Yhteisöllinen
- Ketterä

Arvot ovat Naantalin kaupungin toimintaa ja päätöksentekoa ohjaava yhteinen käsitys siitä, mikä on kaupungille toimijana tärkeää ja arvokasta.

Kaupunkistrategian tavoitteeseen ”Vastuullinen Naantali” sisältyy ohjaavana suunnitelmana yhdenvertaisuussuunnitelman päivittäminen. Tavoitteen strategisiksi toimenpiteiksi on valittu seuraavat:

- Toimimme avoimesti, läpinäkyvästi ja eettisesti.
- Edistämme kuntalaisten hyvinvointia yhteistyössä kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen kanssa.
- Vahvistamme kuntademokratiaa ja paikallista päätöksentekoa osallistamisen keinoin.
- Edistämme arjen turvallisuutta ja turvallisuuden tunnetta.

Strategisessa tavoitteessa ”Hyvien palvelujen Naantali” toimenpiteenä on mainittu:

- Tuotamme erinomaiset palvelut lähellä kuntalaisia, hyväkuntoisissa tiloissa asiakkaiden tarpeisiin.
- Kehitämme digitaalisia palveluja saavutettavuus huomioiden.
- Viestimme selkeästi, monikanavaisesti ja vuorovaikutteisesti.
- Tuotamme monipuolisia terveyttä ja hyvinvointia tukevia vapaa-ajanpalveluja ja paikkoja.

Mahdollistamme monipuolisen luonnossa liikkumisen.

4 Yhdenvertaisuuden nykytila Naantalin palveluissa

Varhaiskasvatus ja koulutuspalvelut

Perusopetus auttaa ja tukee oppilasta siten, että hänellä on tasavertaiset mahdollisuudet suorittaa oppivelvollisuus edellytystensä mukaisesti yhdessä ikätovereidensa kanssa. Lasten hyvinvoinnissa, kasvatuksessa, koulunkäynnissä ja vapaa-ajan toiminnassa toimitaan yhdessä huoltajien ja eri kasvatustieteen ammattilaisten kanssa. Lapsille, nuorille ja heidän huoltajilleen kohdennetaan palvelut tasavertaisesti moninaisuus huomioiden.

Maailmankatsomukselliset näkemykset huomioidaan opetuksen järjestämisessä. Kouluissa on vanhempainyhdistyksiä ja vanhempiin pidetään yhteyttä vanhempainilloissa ja yksilöllisissä arviointikeskusteluissa, joissa tiedustellaan vähemmistöjen yhdenvertaisuutta edistävien toimenpiteiden toteutumista ja kuunnellaan vanhempien sekä lasten toivomuksia. Lisäksi koulutuksessa harjoitetaan mahdollisuuksien mukaan paikallista ja valtakunnallista yhteistyötä vähemmistöjä edustavien ja yhdenvertaisuutta edistävien järjestöjen kanssa.

Lukion ja peruskoulun opetuksessa, kokeissa ja ylioppilastutkinnossa opiskelija on oikeutettu erityisjärjestelyihin, jos tuen tarve niitä edellyttää. Erityisryhmien ja vähemmistöjen, kuten maahanmuuttajien ja pakolaisten oppimiseen kiinnitetään erityistä huomiota eri toimenpitein kotoutumisen ja yhteiskuntaan integroitumisen edistämiseksi.

Varhaiskasvatuksen ja nuorisotyön arvopohja perustuu keskeisiin kansainvälisiin lapsen oikeuksia määritteleviin sopimuksiin, kansalliseen lainsäädäntöön ja muihin ohjaaviin asiakirjoihin. Lapsen oikeuksien sopimus kattaa neljä yleisperiaatetta: syrjintäkielto ja lasten tasa-arvoisen kohtelun vaatimus, lapsen etu, lapsen oikeus elämään ja täysipainoiseen kehittymiseen sekä lapsen mielipiteen huomioon ottaminen. Kasvatus- ja koulutustyössä annetaan asianmukaista tietoa eri kulttuureista, uskonnoista ja vähemmistöistä. Rasismia ja muuta epäasianmukaista ja tosiasiallista syrjintää aiheuttavaa kohtelua ei hyväksytä. Koulutuksen

tulee edistää demokratiaa, miesten ja naisten välistä tasa-arvoa ja yleistä tasa-arvoa niin työelämässä kuin yhteiskunnassakin.

Yhdenvertaisuuden tulee toteutua koulutusmahdollisuuksissa nuorten ja aikuisten välillä. Turun kaupunkiseudulla voi suorittaa ammattikoulutuskintoja sekä ammattikorkeakoulutuskintoja, joihin voivat hakea sekä nuoret että aikuiset. Näin turvataan koulutuksen yhdenvertaisuus kaikille naantalilaisille iästä riippumatta.

Kulttuuripalvelut

Kuntien kulttuuritoimintalain mukaan kunnan tehtävä on järjestää alueellaan kulttuuritoimintaa. Tämän tehtävän toteuttamiseksi kunnan tulee mm. edistää kulttuurin ja taiteen yhdenvertaista saatavuutta ja monipuolista käyttöä sekä edistää kulttuuria ja taidetta osana asukkaiden hyvinvointia ja terveyttä, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä paikallista ja alueellista elinvoimaa. Kulttuuripalvelut kuuluvat olennaisesti osaksi kaupunkilaisten hyvinvointia.

Kulttuuritoiminnalla voidaan lisätä elämyksellisyyttä ja elämän mielekkyyttä, ehkäistä terveydellisiä ja sosiaalisia ongelmia sekä ohjata moninaisuuden arvostamiseen. Kunnallisten kulttuuripalvelujen merkitys on huomattava paikallisten erityispiirteiden ja omaleimaisuuden säilyttämisessä. Ne parantavat asukkaiden viihtyvyyttä sekä vastaavat alueen kulttuuriperinnön vaalimisesta.

Naantalissa kulttuuripalvelut ovat mukana edistämässä, tukemassa ja järjestämässä kulttuuritoimintaa. Toiminta-alueita ovat museotoiminta, kulttuuritapahtumat, kulttuurin toimintaedellytysten tukeminen ja järjestöyhteistyö, kulttuuripalvelujen tilojen hallinnointi ja vuokraus, näyttelytoiminta sekä kaupungin taidekokoelman ylläpito. Tasa-arvoista mahdollisuutta kulttuuripalveluiden käyttöön lisätään järjestämällä maksuttomia ja edullisia tapahtumia sekä näyttelyitä. Lapsiperheille ja ikäihmisille sekä muille erityisryhmille järjestetään kohdennettuja kulttuuripalveluita maksutta. Lasten ja nuorten osallistumista kulttuuriin edistetään Kulttuuriväylä-kulttuurikasvatusohjelman avulla. Kuntalaisten osallistamiseksi koordinoidaan vapaaehtoista kulttuurikaveritoimintaa. Yhtenä tehtävänä on kehittää kulttuurin toimintaympäristöä mm. hankkeilla ja yhteistyöverkostoilla. Kaikkien kaupunkilaisten kulttuurihyvinvointia ja yleistä viihtyvyyttä voidaan lisätä hankkimalla julkista taidetta uudisrakennuskohteisiin ja lisäämällä sitä kaupunkikuvaan.

Kulttuuripalveluissa tuetaan ostosopimuksin ulkopuolista kulttuuritoimintaa ja toimijoita, jotka täydentävät kaupungin omia palveluita. Avustuksia myönnetään kulttuurialan järjestöille ja muille yhteisöille. Avustusperiaatteet on määritelty sekä kaupunki- että toimielintasolla. Avustuksilla rahoitettavan toiminnan tulee olla yleishyödyllistä ja sopia kaupungin arvoihin.

Kirjastopalvelut

Kirjastolain tavoitteena on edistää asukkaiden osallisuutta ja sivistyksellisten perusoikeuksien toteutumista verkottuneessa kansalaisyhteiskunnassa. Kirjastopalveluilla turvataan tiedon ja kulttuurin yhdenvertainen saatavuus. Kirjastolain mukaan yleisten kirjastojen tilojen tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa ja niiden tulee olla tarkoituksenmukaisia, toimivia ja riittäviä. Kirjasto arvioi tilojensa käyttöä ja päivittää niitä säännöllisesti, jotta ne palvelisivat paremmin käyttäjien tarpeita.

Kirjaston keskeisenä tavoitteena on edistää monipuolista lukutaitoa ja mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen. Tämä tarkoittaa muun muassa sitä, että kokoelmien pitää olla

monipuoliset ja ajantasaiset. Kirjasto tarjoaa perinteisen aineiston ohella myös digitaalista aineistoa ja verkkopalveluja sekä opastaa palvelujen ja laitteiden käytössä.

Lisäksi kirjaston tavoitteena on edistää aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Kirjaston tulee olla kaikkien käytettävissä ja saavutettavissa ja tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Kirjasto tekee yhteistyötä alueellisten ja paikallisten toimijoiden kanssa. Kirjastossa järjestetään maksuttomia näyttelyitä ja tapahtumia eri ikäisille satutunneista digineuvontaan.

Pääkirjasto ja saariston lähikirjastot toimivat myös omatoimikirjastoina, mikä lisää asiointimahdollisuuksia ja saavutettavuutta palveluaikojen ulkopuolella.

Liikuntapalvelut

Liikuntapalvelut on suunnattu tasapuolisesti kaikille kuntalaisille ja erityisryhmät ja vähemmistöt otetaan huomioon palveluiden toteutuksessa. Erityisryhmien ja vähemmistöjen toimintaa pyritään parantamaan ja lisäämään palautteen perusteella.

Liikunnan edistäminen on osa kaupunkilaisten laajempaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Säännöllinen liikunta on terveyden ja hyvinvoinnin edellytys kaikissa elämänvaiheissa. Liikunnalla tuetaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä, ylläpidetään työikäisten työ- ja toimintakykyä, lisätään ikäihmisten omatoimisuutta ja elämänvoimaa sekä vahvistetaan yhteisöllisyyttä. Naantalien harrastustiloja ja harrastusolosuhteita parannetaan varhaiskasvatus- ja kouluverkon rakentamisen yhteydessä.

Liikuntalain mukaan kunnan tehtävänä on luoda edellytyksiä paikallistasolla asukkaiden liikunnalle järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää liikuntaa eri kohderyhmät huomioon ottaen tukemalla kansalais- ja seuratoimintaa, rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja sekä kehittämällä kuntien välistä ja alueellista yhteistyötä.

Kaupunki kuulee asukkaitaan liikuntaa koskeissa keskeisissä päätöksissä ja osana terveyden ja hyvinvoinnin kehittämistä sekä arvioi asukkaiden liikunta-aktiivisuutta. Kuulemismuotoja ovat seuraparlamenttitoiminta, eri-ikäisten asukasraadit, lasten parlamentti kyselyt. Liikuntapalveluissa on tehty systemaattisesti ja pitkäjänteisesti työtä tasa-arvoisen ja yhdenvertaisen liikuntakulttuurin edistämiseksi.

Liikuntapalveluiden keskeisenä tavoitteena on edistää kaupunkilaisten liikunnallista elämäntapaa ja liikunnan avulla edistää heidän terveyttään. Monipuolista toimintaa järjestetään lapsille ja nuorille, perheille, aikuisväestölle, ikäihmisille ja erityisryhmille yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toiminnan painotus on lasten, nuorten ja perheiden liikkumisen edistämässä sekä erityisryhmien liikuntatoiminnassa. Liikunta- ja nuorisojärjestöjen, eläkeläisjärjestöjen sekä vammais- ja kansanterveysjärjestöjen merkitys osana palveluverkkoa liikunnan edistämisenä ja palveluntarjoajina on keskeinen. Yksityiset palvelutarjoajat täydentävät liikuntapalvelujen tarjontaa Naantalissa.

Naantalien kaupunki edistää terveysliikuntaa ja terveyserojen kaventumista liikunnan avulla siten, että liikuntapalvelut ovat kuntalaisten käytettävissä iästä, sukupuolesta, asuinpaikasta, varallisuudesta, taidoista tai liikunta-aktiivisuudesta riippumatta. Liikunta- ja kulttuuritilojen vuokrat seuroille ovat kohtuulliset.

Nuorisopalvelut

Nuorisotyö edistää yhdenvertaisuutta tarjoamalla kaikille nuorille turvallisia, saavutettavia ja matalan kynnyksen kohtaamiskohtia sekä mahdollisuuksia osallistua, vaikuttaa ja tulla kuulluksi omana itsenään. Nuorisotyössä jokainen nuori kohdataan yksilönä riippumatta

esimerkiksi sukupuolesta, iästä, etnisestä tai kulttuurisesta taustasta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, toimintakyvystä, terveydentilasta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai sosioekonomisesta asemasta.

Nuorisotyön tehtävänä on tunnistaa ja vähentää osallisuuden esteitä sekä tavoittaa erityisesti niitä nuoria, jotka ovat vaarassa jäädä palveluiden, yhteisöjen tai harrastusmahdollisuuksien ulkopuolelle. Nuorisotyön ammattilaiset tukevat nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja yhteiskuntaan kiinnittymistä sekä ehkäisevät syrjintää, kiusaamista, rasismia ja muuta epäasiallista kohtelua.

Yhdenvertaisuuden edistäminen on osa nuorisotyön arkea. Toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan nuoria osallistavalla tavalla huomioiden erilaiset tarpeet, elämäntilanteet ja mahdollisuudet osallistua. Nuorisotyö vahvistaa nuorten keskinäistä ymmärrystä, yhteisöllisyyttä ja myönteistä vuorovaikutusta sekä rakentaa yhdenvertaista ja turvallista toimintakulttuuria koko kaupungissa. Tavoitteena on, että jokainen nuori kokee olevansa arvostettu, hyväksytty ja yhdenvertainen jäsen omassa yhteisössään.

Hyvinvointipalvelut

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö (hyte-työ) on kunnan lakisääteinen perustehtävä, joka perustuu ensisijaisesti kuntalakiin (410/2015) sekä lakiin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä. Vaikka sote-uudistus siirsi korjaavat palvelut hyvinvointialueille, kunnille jäi vahva vastuu asukkaidensa hyvinvoinnin edistämisestä ja ennaltaehkäisevästä työstä.

Kaupungin hyte-työssä tunnistetaan, että ihmisten hyvinvointi ja terveys jakautuvat epätasaisesti esimerkiksi iän, sukupuolen, sosioekonomisen aseman, toimintakyvyn, kieli- ja kulttuuritaustan sekä asuinalueen mukaan. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö on keskeinen keino edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä väestöryhmien välistä eriarvoisuutta. Tavoitteena on kaventaa eroja ja varmistaa, että kaupunkilaisilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet terveyteen, osallisuuteen ja hyvään elämään.

Hyvinvointityö ja sen kautta tehtävä yhdenvertaisuuden edistäminen kohdistuu kaikkiin kuntalaisiin. Työn perustana seurataan ja huomioidaan hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Työssä asetetaan tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit (esim. koettu hyvinvointi). Asetettujen tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista, mukaan lukien yhdenvertaisuusnäkökulma, seurataan ja arvioidaan säännöllisesti osana kunnan hyvinvointikertomusta ja -suunnitelmaa. Tuloksista raportoidaan vuosittain kaupunginvaltuustolle sekä muille keskeisille toimielimille ja sidosryhmille.

Tekniset palvelut

Yhdenvertaisuutta kaupungin teknisen toimialan osalta käsitellään erityisesti esteettömyyden näkökulmasta.

Esteettömyys tarkoittaa fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen ympäristön toteutumista niin, että jokainen ihminen voi ominaisuuksistaan huolimatta toimia yhdenvertaisesti muiden kanssa. Se tarkoittaa palvelujen saatavuutta, välineiden käytettävyyttä, tiedon ymmärrettävyyttä ja mahdollisuutta osallistua päätöksentekoon. Esteettömyys on muun muassa helppoa pääsyä rakennuksiin sekä toimimista ja asumista niissä, turvallista liikkumista kaduilla ja yleisillä alueilla, portaaton siirtymistä liikennevälineisiin ja paikasta toiseen, selkeitä ohjeita ja opasteita, hyviä valaistusratkaisuja, visuaalisesti selkeää ja helposti hahmotettavaa ympäristöä sekä hyvää kuunteluympäristöä. Esteettömyys edistää sosiaalista oikeudenmukaisuutta, tasa-arvoa, kuntalaisten hyvinvointia, itsenäistä ja omatoimista selviytymistä, kestävästä kehitystä sekä kaikille soveltuvan paremman elinympäristön suunnittelua.

Esteettömyyden kehittämisellä varaudutaan väestön ikääntymiseen ja turvataan liikenteen turvallisuus ja toimivuus. Rakennettu ympäristö on esteetön silloin, kun se on kaikkien käyttäjien kannalta toimiva, turvallinen ja miellyttävä käyttää. Kun suunnittelussa huolehditaan erityisesti lasten, vanhusten ja vammaisten tarpeista, syntyy kaikille soveltuvia rakennuksia ja ympäristöjä. Tavoitteena on luoda terveellinen, turvallinen ja viihtyisä elinympäristö, joka on sosiaalisesti toimiva ja jossa eri väestöryhmien tarpeet on otettu huomioon.

Hallinto- ja päätöksentekopalvelut

Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita. Kaikkia asiakasryhmiä kohdellaan Naantalissa yhdenvertaisesti.

Naantalın kaupungin toimintayksiköissä huomioidaan vähemmistöjen perusoikeudet ja mahdolliset erityistarpeet jo toiminnan suunnitteluvaiheessa taloudellisten reunaehtojen ja lainsäädännön sallimissa rajoissa.

Asukkaiden toivotaan kokevan kaupunkiorganisaation helposti lähestyttäväksi. Neuvonta ja palveluohjaus mahdollistavat kaikkien ryhmien pääsyn palveluihin. Palveluissa painotetaan yhteistyötä eri väestöryhmien kanssa, jolloin asiakkaiden tarpeet osataan ottaa huomioon. Toiminnasta viestitään tehokkaasti, viestintä on läpinäkyvää ja se saavuttaa kaikki asiakasryhmät. Missään palvelutilanteessa ei sallita syrjintää.

Kaupunki tekee toimenpiteitä digitaalisten palvelujen saavutettavuuden edistämiseksi. Tämä tarkoittaa, että toimijan verkkosivujen ja mobiilisovellusten sisältöineen on oltava käytettäviä ja ymmärrettäviä käyttäjistä riippumatta.

Sähköisen asiointin kehittämisen rinnalla ylläpidetään perinteisempiä asiointimuotoja. Asiakirjojen mallipohjissa huomioidaan yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden toteutuminen.

Naantali kaupungin omissa tai sen tukemissa toiminnoissa ei hyväksytä rasistista puhetapaa, ilmauksia, vitsejä tai symboliikkaa. Rasistisille ilmauksille on nollatoleranssi.

Kaupungin järjestämissä tapahtumissa ja kokouksissa tulee noudattaa turvallisen tilan periaatteita.

Konsernipalvelut

Tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus ovat kaupungin toimintoja, hallintoa ja kehittämistä koskevia läpileikkaavia periaatteita. Kaikkia asiakasryhmiä kohdellaan Naantalissa yhdenvertaisesti. Konsernipalvelujen palvelut ovat pääosin sisäisiä, ulkoisia asiakkaita on lähinnä perintäpalveluissa. Konsernipalvelut noudattaa samoja sääntöjä kaikille asiakkailleen eli kohtelee asiakkaitaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti.

Kehittämispalvelut

Kehittämispalvelut tekee työtä kaupungin elinvoiman kasvattamiseksi, vetovoiman lisäämiseksi ja brändimielikuvan vahvistamiseksi.

Naantalın kaupunki pyrkii parhaansa mukaan ja lainsäädännön mukaisesti huomioimaan vähemmistöjen haasteellisen aseman elinkeino- ja työllisyyspolitiikassa. Naantalın kaupunki edistää toiminnallaan yhdenvertaisuutta, eri väestöryhmien välistä myönteistä vuorovaikutusta sekä kulttuurien välistä vuoropuhelua.

Kaupungin viestintä on avointa, ajankohtaista ja tasapuolista. Viestinnässä käytetään selkeää ja ymmärrettävää kieltä ja otetaan huomioon kaupungin eri asukasryhmien tarpeet.

Edistämme kuntalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua. Viestinnän avulla lisäämme kaupunkilaisten luottamusta Naantalın kaupunkia kohtaan ja tunnetta siitä, että palvelut ovat saatavilla ja kaupunkiin henkilöstöön voi ottaa yhteyttä.

Somekanavissamme on pelisäännöt, joissa on mainittu nollatoleranssi syrjinnälle ja vihapuheelle. Viestintä moderoi keskusteluja niin, että niissä säilyy kaikkia osapuolia kunnioittava ja asiallinen sävy.

Naantalın viestintä noudattaa kaupunkistrategian arvoja, joista yksi on vastuullisuus. Viestinnässä se tarkoittaa, että viestimme faktoihin perustuen ja eettisiä arvoja noudattaen. Edistämme suvaitsevaisuutta, tasa-arvoa ja monimuotoisuutta. Huomioimme saavutettavuuden kaikissa viestintäkanavissamme sekä videoissa ja valokuvien metatiedoissa.

Yhdenvertaisuus työyhteisöissä

Naantalın kaupungilla on erillinen henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, joka on nyt laadittu vuosille 2026–2027. Naantalın kaupunki on työyhteisö, jossa kaikkia kohdellaan tasa-arvoisesti ja yhdenvertaisesti ja myös edistetään yhdenvertaisuutta kaikissa toimissa sekä työnantajana että työyhteisöjen jäsenenä.

Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma tehdään kahden vuoden välein. Suunnitelma sisältää ne periaatteet ja toimenpiteet, joihin kaupunki sitoutuu edistääkseen tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti. Huolehdimme yhdenvertaisuuden toteutumisesta työyhteisöön, työhyvinvointiin ja rekrytointiin liittyvillä tavoitteilla. Suunnitelman taustalla on yhdenvertaisuuteen liittyvät kyselyt, Kunta10 -työhyvinvointikysely ja palkkakartoitukset.

5 Naantalın eri väestöryhmät ja niihin liittyvät vaikuttamistoimielimet

Ikään perustuva syrjintä on yleistä, mutta usein heikosti tunnistettua. Erityisesti lapset, nuoret ja ikääntyneet ovat alttiita eriarvoistumiselle. Kaupunki edistää ikäryhmien välistä yhdenvertaisuutta huomioimalla eri-ikäisten tarpeet päätöksenteossa ja palveluissa.

Lapset ja nuoret

Kaupunki varmistaa, että lapsilla ja nuorilla on tasavertaiset mahdollisuudet osallistua, tulla kuulluiksi ja kokea osallisuutta.

Nuorisotyössä keskeistä ovat saavutettavat palvelut, turvalliset tilat ja syrjimättömät toimintatavat. Syrjintään ja häirintään puututaan viivytyksettä, ja osallistumisen esteitä tunnustetaan ja poistetaan.

Nuorille tarjotaan mahdollisuuksia vaikuttaa heitä koskeviin asioihin ja osallistua toiminnan suunnitteluun ja arviointiin. Erityistä huomiota kiinnitetään niiden nuorten tavoittamiseen, jotka ovat vaarassa jäädä palveluiden ulkopuolelle.

Nuorisovaltuustolle annetaan mahdollisuus vaikuttaa kunnan eri toimialojen toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, toteuttamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä kunnan nuorten ja lasten hyvinvointiin, terveyteen, opiskeluun, elinympäristöön, asumiseen tai liikkumiseen tai muissakin asioissa, joiden nuorisovaltuusto arvioi olevan lasten ja nuorten kannalta merkittäviä. Nuorisovaltuusto järjestää myös erilaisia tapahtumia, kampanjoita ja tempauksia.

Ikäihmiset

Ikäihmisten yhdenvertaisuutta edistetään turvaamalla palvelujen saavutettavuus, tukemalla aktiivista arkea ja vahvistamalla osallisuutta. Yksinäisyyttä ehkäistään yhteisöllisillä toiminnoilla.

Vanhusneuvosto on kaupungin ja sen alueella asuvien vanhusten ja siellä toimivien vanhus- ja eläkeläisjärjestöjen sekä vanhustyötä tekevien yhteistoimintaelin. Vanhusneuvoston perustehtävänä on vaikuttaa kunnan toiminnan suunnitteluun, valmisteluun, tuottamiseen ja seurantaan asioissa, joilla on merkitystä mm. vanhusväestön hyvinvoinnin, osallisuuden, ympäristön ja palveluiden kannalta.

Käytännössä vanhusneuvoston tehtäviä ovat mm.

- Edistää vanhusten selviytymistä eri toiminnoissa
- Seurata kaupungin päätöksentekoa vanhusten näkökulmasta
- Vaikuttaa ympäristön suunnitteluun ja toteutukseen siten, että julkiset tilat soveltuvat myös vanhusten, vammaisten ja sairaiden tarpeisiin
- Tehdä esityksiä ja aloitteita sekä antaa lausuntoja kaupungin ja hyvinvointialueen viranomaisille vanhuksia koskevissa asioissa
- Järjestää tilaisuuksia ja tapahtumia vapaaehtoisvoimin
- Edistää omalta osaltaan vanhusten elämänlaatua ja selviytymistä yhteiskunnan eri toiminnoissa kuten kulttuuri-, liikunta- ja harrastetoiminnassa
- Ottaa omalta osaltaan vastuuta vapaaehtoistyön keinoin ikäihmisten syrjäytymisen ehkäisemiseksi
- Tiedottaa vanhusneuvoston toiminnasta

Ulkomaalaistaustaiset ja maahanmuuttajat

Vuonna 2025 kaupungin väestöstä oli ulkomaalaistaustaisia 950 henkilöä (4,7 % koko väestöstä). Vieraskielisten osuus väestöstä oli 938 henkilöä (4,6 % koko väestöstä).

Naantalin kaupunki on yksikielinen ja pääasiallinen asiointikieli on suomi. Tämä koskee asiakaspalvelua, tiedottamista sekä asiakkaille annettavaa ohjausta ja neuvontaa. Ulkomaalaistaustaisille Naantalin yleinen tietoverkko tarjoaa tietoa myös englannin sekä ruotsin kielillä.

Ulkomaalaistaustaisia koskevat samat oikeudet ja velvollisuudet kuin muitakin kaupunkilaisia, mutta tosiasiallisen yhdenvertaisuuden lisäämiseksi muualta tulleisiin tulisi soveltaa yhdenvertaisuuslain mukaista positiivista erityiskohtelua monissa tilanteissa.

Kotoutumisen kannalta ensisijaisten valtakulttuurin käytäntöjen oppiminen ja ymmärtäminen on muualta tulleille tärkeää, vaikka samanaikaisesti halutaan säilyttää oma kulttuuri-identiteetti ja omat juuret.

Romanit

Väestörekisteriin ei kerätä tietoja etnisten taustojen perusteella. Romanit ovat pääosin Suomen kansalaisia ja suomenkielisiä, joten he eivät näy erillisenä ryhmänä virallisissa tilastoissa.

Romanit tunnistetaan haavoittuvaksi ryhmäksi, johon kohdistuu ennakoluuloja erityisesti työllistymisessä ja asumisessa. Kaupunki edistää yhdenvertaisuutta ehkäisemällä syrjintää ja huomioimalla romanilapset ja -nuoret osana palveluja ja suunnittelua.

Seksuaali- ja sukupuolivähemmistöt

Moninaisuuden huomioiminen on tärkeää kaikessa ihmisten kanssa tehtävässä työssä, ja erityisen keskeistä se on lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja turvallisuuden kannalta.

Kaikilla on oikeus tulla kohdatuksi yhdenvertaisesti riippumatta sukupuoli-identiteetistä tai seksuaalisesta suuntautumisesta. Palveluiden, tilojen ja toimintatapojen tulee olla turvallisia ja saavutettavia kaikille riippumatta sukupuoli-identiteetistä, sukupuolen ilmaisusta tai seksuaalisesta suuntautumisesta.

Vammaiset

Vammaisia ovat henkilöt, joilla on pitkäaikainen fyysinen, psyykkinen, älyllinen tai aisteihin liittyvä toimintarajoite, joka yhdessä ympäristön esteiden kanssa voi estää heidän täysimääräisen ja yhdenvertaisen osallistumisensa yhteiskuntaan. Vammaisuus ei ole vain yksilön ominaisuus, vaan syntyy ennen kaikkea ympäristön ja rakenteiden esteistä.

Vammaisneuvosto on Naantalin kaupungin alueella toimivien vammaisten henkilöiden, heidän omaistensa ja vammaisjärjestöjen yhteistyöelin, joka edistää vammaisten henkilöiden yhdenvertaisuutta, osallisuutta ja oikeuksien toteutumista kunnan toiminnassa. Vammaisneuvoston tehtävänä on varmistaa, että vammaisten henkilöiden näkökulmat huomioidaan päätöksenteossa, palveluiden suunnittelussa ja ympäristön kehittämisessä systemaattisesti ja vaikuttavasti.

Vammaisneuvosto antaa lausuntoja, tekee aloitteita ja seuraa päätösten vaikutuksia vammaisten henkilöiden arkeen. Tavoitteena on ennaltaehkäistä syrjiviä rakenteita sekä tunnistaa ja poistaa esteitä, jotka heikentävät yhdenvertaista osallistumista. Tämä koskee niin fyysistä esteettömyyttä, digitaalista saavutettavuutta kuin palveluiden saavutettavuutta ja käytettävyyttä.

Tavoitteena on rakentaa toimintamalleja, joissa yhdenvertaisuus ja saavutettavuus ovat lähtökohtia kaikessa kehittämisessä. Vammaisneuvosto tukee tietoisuuden lisäämistä vammaisten henkilöiden oikeuksista ja yhdenvertaisuudesta esimerkiksi viestinnän, koulutuksen ja kampanjoiden kautta.

Yhdenvertaisuus toteutuu, kun palvelut, ympäristö ja viestintä ovat esteettömiä ja saavutettavia.

Neuroepätyypilliset

Neuroepätyypillisillä tarkoitetaan henkilöitä, joiden neurologinen kehitys tai toiminta poikkeaa tavanomaiseksi oletetusta. Neuroepätyypillisyyteen kuuluvat esimerkiksi autismikirjo, ADHD, ADD, Touretten oireyhtymä, oppimisvaikeudet, sensorisen integraation haasteet ja muut neuropsykiatriset piirteet.

Neuroepätyypillisuus ei ole sairaus tai ongelma, vaan osa ihmisen luonnollista neurokirjoa. Yhdenvertaisuuden näkökulmasta keskeistä on se, että ympäristö, palvelut ja toimintatavat eivät aina huomioi neuroepätyypillisten tarpeita, mikä voi johtaa syrjintään tai osallisuuden esteisiin.

Työttömät

Työttömyys ja taloudellinen epävarmuus voivat johtaa syrjintään ja rajoittaa arjen mahdollisuuksia. Taloudellinen niukkuus voi myös estää osallistumasta yhteisöllisiin tapahtumiin ja heikentää osallisuuden tunnetta.

Naantalin kaupunki toimii aktiivisesti erityisesti nuorten ja pitkään työttömänä olleiden työllistämässä sekä tukee yrityksiä osaavan työvoiman löytämisessä. Lakisääteisten palvelujen osalta Raision kaupunki toimii isäntäkuntamallilla Naantalin alueen toimijana. Naantalin oma työllisyyspalveluiden toimintayksikkö hoitaa keskitetysti kaupungin oman työllisyyden hoidon suunnittelun, kehittämisen, toteutuksen ja seurannan. Toimintoihin sisältyvät kaupungin omaan organisaation työllistämisen, nuorten kesätyöllistymisen sekä työnantajatuken tukemisen kokonaisuudet.

6 Suunnitelmakauden toimenpiteet ja tavoitteet

Yhdenvertaisuuden yleisiä tekijöitä ovat demokratia, avoin päätöksenteko, syrjimättömyys, osallisuus, monimuotoisuus, esteettömyys, yksityisyyden kunnioittaminen ja myönteiset asenteet.

Yleiset toimenpiteet suunnitelmakaudelle 2027–2031:

1. Luomme ja otamme käyttöön turvallisen tilan periaatteet.
2. Vahvistamme positiivista Naantali-henkeä ja huolehdimme yhdenvertaisuuden toteutumisesta palveluissa ja päätöksenteossa. Huomioimme eri käyttäjäryhmät palvelujen kehittämässä ja palveluihin kohdentuvissa kohtuullisissa mukautuksissa. Keskeisten palvelujen osalta henkilökohtainen asiointimahdollisuus pysytetään digitaalisen asioinnin rinnalla.
3. Kehitämme kuntalaisten osallisuutta ja yhteisöllisyyttä. Edistämme aktiivisesti asukkaiden, kunnan ja kolmannen sektorin välistä omaehtoista toimintaa. Kuulemme ennakoiden ja varhaisessa vaiheessa asukkaita sekä yritysten edustajia asukkaiden ja yritysten olosuhteisiin vaikuttavissa asioissa. Hyödynnämme aktiivisesti vaikuttamistoimielimiä ja kokemusasiantuntijoita. Asukkaiden mahdollisuus antaa palautetta turvataan.
4. Huolehdimme heikoimmassa asemassa olevista, yhteistyössä kolmannen sektorin ja hyvinvointialueen kanssa.
5. Osallistumme rasismiin vastaiseen kampanjointiin (esim. SPR:n rasismiin vastainen viikko) julkisissa tiloissa ja sosiaalisessa mediassa.
6. Kannustamme henkilöstöä ylläpitämään hyvän virkakielen osaamistaan työajalla käytävien verkkokurssien avulla. Kirjallisessa viestinnässä kiinnitetään huomiota käytetyn kielen syrjimättömyyteen ja selkeyteen.
7. Ylläpidämme monikanavaista viestintää sekä kehitämme kaikkien palvelu- ja viestintäkanaviemme saavutettavuutta, esteettömyyttä sekä tiedon löydettävyyttä.
8. Lisäämme henkilöstön tietoisuutta eri väestöryhmistä sekä yhdenvertaisuus- ja tasa-arvotyöstä. Tarjoamme henkilöstölle koulutusta syrjinnän, häirinnän ja epäasiallisen kohtelun tunnistamiseen ja määrätietoiseen käsittelyyn. Palveluissa noudatamme nollatoleranssia syrjivälle kohtelulle. Reagoimme on samanlaista riippumatta osapuolten asemasta, taustasta tai muista henkilöön liittyvistä tekijöistä. Havaitut epäkohdat johtavat toimenpiteisiin.
9. Arvioimme palvelujen saatavuutta sekä alueellisen yhdenvertaisuuden toteutumista taloudellisten ja muiden resurssien rajoissa. Tiedostamme, että täydellistä tasapuolisuutta kaikkialla ei käytännössä voida toteuttaa.

Toimenpiteet eri väestöryhmille kaudelle 2027–2031:

Ulkomaalaiset, maahanmuuttajat

1. Syrjinnän ja rasismien nollatoleranssi kaikissa palveluissa ja varhainen puuttuminen.
2. Kotoutumisen ja yhteiskuntaan integroitumisen tukeminen.
3. Yhteistyön vahvistaminen kolmannen sektorin toimijoiden kanssa.
4. Katsomuksellisen moninaisuuden kunnioittaminen. Palvelut, koulutus ja työelämän käytänteet ovat yhdenvertaisia ja mahdollistaa eri uskontojen, katsomusten ja uskonnottoisuuden huomioimisen ilman syrjintää.

Romanit

1. Romaninuorten ja -lasten huomioiminen koulukohtaisissa yhdenvertaisuussuunnitelmissa.

Seksuaalivähemmistöt

1. Turvallisten ja syrjimättömien palvelujen tuottaminen.
2. Henkilöstön kouluttaminen moninaisuuden kohtaamiseen.

Vammaiset ja neuroepätyypilliset

1. Kohtuullisten mukautusten varmistaminen kaupungin palveluissa. (Esim. esteettömyyden parantaminen)
2. Vammaisneuvoston aktiivinen kuuleminen, ja yhteistyön tehostaminen
3. Vammaisten lasten ja nuorten huomioiminen omana kohderyhmänään ikäryhmälle kohdennettujen palvelujen ja osallisuuden kehittämisessä.

Lapset ja nuoret

1. Kiusaamisen ja häirinnän ehkäisy. Häirintä- ja kiusaamistilanteisiin puuttumisen neuvominen.
2. Turvallisen ja syrjimättömän oppimisympäristön tarjoaminen.
3. Yhteistyö nuorisovaltuuston kanssa ja osallisuuden vahvistaminen.
4. Harrastetakuun toteuttamisen jatkaminen lapsille ja nuorille.
5. Pyrimme varmistamaan, etteivät taloudelliset tekijät estä nuorten osallistumista oman kaupungin järjestämään harrastustoimintaan.

Ikäihmiset

1. Ikäsyrjinnän tunnistaminen ja ehkäisy palveluissa.
2. Yhteistyö vanhusneuvoston kanssa ja osallisuuden vahvistaminen.
3. Viestiminen selkeästi, saavutettavasti ja monikanavaisesti eri käyttäjäryhmien tarpeet huomioiden.
4. Kehitämme palveluiden, neuvonnan ja yhteystietojen löydettävyyttä kaupungin verkkosivuilla sekä muissa viestintäkanavissa.

Työttömät

1. Työllistämisen keinojen optimointi sekä uusien keinojen etsintä ja käyttöönotto.

7 Seuranta

Toimialat seuraavat asetettujen tavoitteiden ja mittareiden toteutumista vastuualueillaan sekä raportoivat toimenpiteistään vuosittain hallintojohtajan antamien ohjeiden, toimintatapojen ja raportointiin liittyvien määräaikojen mukaisesti.

Yhdenvertaisuussuunnitelman seurantaa toteutetaan kaupunginhallituksessa raportoimalla tavoitteiden toteutumisesta vuosittain.